

פתגמין עלון לילדי ישראל בספס הארמית דתלמודא

פרשת בהעלותך תשע"ח יו"ל ע"י תלמוד תורה "אור שמחה" לחסידי גור ערך

m "כַּפֶּת בְּרוֹזל" בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה - ב' n

תקציר הפרק הראשון: "געציל פושט העורות" של בית המטבחים נוטה למות, ושולח לקרא לרב כדי שיִדאג לאמירת קדיש אחרי פטירתו. בכניסת הרב לביתו הוא נבהל וסגר הדלת ורק אח"כ נכנס שוב, ועתה מבקש הרב לשמע מר' געציל על מעשה טוב אחד שעשה בימי חייו וגעציל מספר:

המעשה ארע לפני שנים רבות. בצפרא חדא פד אנא אזיל כרגילותי לבי מטבחיא דהנה ומברא דמתא (מחוץ העיר) על טורא דלקבל מתא (על ההר) שפמול (העיר) קא אסיקנא בקלילותא בטורא רמא (עליתי בקלות על ההר הגבוה) דהא הוינא טלנא ואלמא (הייתי צעיר וגבור) ולא הויא לי לאותא וקשיותא למיסק (ולא היתה לי עיפות וקשי לעלות).

המעשה ארע לפני שנים רבות. בצפרא חדא פד אנא אזיל כרגילותי לבי מטבחיא דהנה ומברא דמתא (מחוץ העיר) על טורא דלקבל מתא (על ההר) שפמול (העיר) קא אסיקנא בקלילותא בטורא רמא (עליתי בקלות על ההר הגבוה) דהא הוינא טלנא ואלמא (הייתי צעיר וגבור) ולא הויא לי לאותא וקשיותא למיסק (ולא היתה לי עיפות וקשי לעלות).

"כד חזינא לסכנתא רברבא דאתיא עליה, קא קאימנא (נעמדתי) לקבליהו. וקא פריסנא ידי לצדדים, דילמא יחזו לי סוסוון ויקומו מן רהיטותא (ויצערו מריצתם), ובשניה האחרונה זנקתי הצידה וקא תפיסנא ליה לחד מינייהו בריתמיה

(ברסן שלו) וקא אסיקנא למרפבתא. והתם קא נקיטנא (ושם לקחתי) מן עגלונא דהנה רווי בחמרא (מהעגלון שהיה שתיי ושפור) למוסרותיהון ואיהו לא קא שוי ליביה פלל למאי דאיתרחיש למרפבתא, ולסכנתא רברבא דקא הויא להו...".

"בקשי רב הצלחתי לבלם את הסוסים המשתוללים ולאסוקי להו ל"אורחא דמלכא". מיהו, בסיעתא דשמאי, אינון הוי בניחותא (הם נרגעו) ואזלו כדבעי. והכי קא

לפתע, הגיחה עגלה מעבר לפסגת ההר. העגלה היתה רתומה לסוסים והוות מלייא בגובריו, נשי, וטפלי טובא, וכולהו הוו לבושין במאני דשבתא (וכלם היו לבושים - בגדי שבת) ומסתמא קא אייתו להלולא (וכנראה הם באו לחתנה), אבל הסוסים דהרו בפראות רבה והשתוללו לכל הצדדים, ולא הוה שליט מרא דמרפבתא עליהו ואירכס למרוותיהו

וְתִבְנָא עֲמִיּהוּ בְּמִרְכָּבָתָא וְאִיִּתִּינְהוּ (וְהִבְאִתִּי אֹתָם) לְהַלּוּלָא דְהוּיָא בְּמִתָּא (לְחַתְנָה שְׁהִיתָה בְּעִיר). מְשֻׁנּוּכְחָתִי כִּי מִלְבָּד הֶהֱלַם בּוֹ עֲדוּן שְׂרוּיִים הַנוֹסְעִים לֹא אָרַע לָהֶם דָּבָר, קָא שְׂבִיקְנָא לָהּ (עֲזַבְתִּי אֹתָם) וְקָא הִדְרָנָא לְבִי מִטְּבַחְתָּא. זֶה כָּל מַה שְׁהִיָּה!" – סִיִּם ר' גְּעַצִּיל בְּפִשְׁטוּת.

"אוּ הָא, הָא עֲבַדְתָּ עוּבְדָא רַבְרָבָא, בּוּדָא יָקוּם לְזִכְוִתָּךְ בְּעֵלְמָא דְקְשׁוּט" – אָמַר הַרְבּ בְּהַתְּפַעְמוֹת, "וְכַדְבַּעִית מִינָאִי, אֲנָא אָזִיל לְאַשְׁכוּחִי גְבָרָא דְלִימָא קְדִישׁ וְיִצְלִי עַל נַשְׁמָתְךָ. מִיְהוּ הַשְׁתָּא (אֲבָל עֲכָשׁוּ) בְּעִנָּא מִינְךָ דְתַהֲדָר לִי טוֹבָה תַּחַת טוֹבָה. וְתַקִּים לִי (וְתַבְטִיחַ לִי) דָּאִי תַמְצִי, תִּיתִי לוֹוֹתִי (שְׂאֵם תּוֹכֵל, תְּבוּא אֵלִי) לְאַשְׁתַּעֲי לִי בְּתַר דְתִיפּוּק מִיְבִית דִּין שֶׁל מַעֲלָה' הִיכִי הוּוּ דִינְךָ, וּמֵאִי קָא פְּסָקוּ עֲלֶךְ לְעִילָא בְּבִי דִינָא רַבְרָבָא". גְּעַצִּיל הַבְּטִיחַ וְהַרְבּ פָּנָה לְדַרְכוֹ.

כִּד הִדְרַר רַבְנָא וְשִׁמְעִיָּה (הַרְבּ וְשִׁמְשׁוֹ) לְבִיתָא. פָּנָה הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַרְבּ וּבִקֵּשׁ הַסֶּבֶר מֵהַרְבּ עַל הַתְּנַהֲגוּתוֹ הַמוֹזָרָה, כִּד אִיִּתּוֹ לְבִיתָא

דְּר' גְּעַצִּיל "אֲמַאי בְּרִישָׁא קָא פְּתַח רַבְנָא לְבָבָא, וְלַהֲדִינָא קָא אַחִיד לָהּ (וּמִיָּד סָגַר אֹתָהּ). וְלַבְתַּר רִיגְעָא קָא הִדְרַת וּפְתַחַת לָהּ וְקָא עִילַת לְגוּ בֵּיתָא!"

"מְשַׁתְּעִינָא לְךָ גּוּפָא דְעוּבְדָא הִכִּי הוּוּ" – הַשִּׁיב הַרְבּ – "כְּשִׁפְתַּחְתִּי לְרֵאשׁוֹנָה אֶת הַדְּלֶת וְאִיסְתַּכְּפִינָא לְמִרְאשׁוֹתָיו דְּגְעַצִּיל, קָא חֲזִינָא מְנַרְתָּא דְדַהֲבָא דְדַלְקָה עַל רִישִׁיָּה וְקָא סְבָרִית (וְחִשְׁבַּתִּי) דְּהָהוּא גְבָרָא דְשָׁכִיב בְּפּוּרְיָא לִית אִיְהוּ גְבָרָא – פְּשִׁיטָא. אֲלָא צְדִיקָא רַבְרָבָא, וּמְשׁוּם הִכִּי קָא נְפִיקְנָא מִבֵּיתָא כְּדִי לְשַׁקֵּל כִּיצַד לְנַהֵג כְּלָפּוּי. וְהַשְׁתָּא קָא יְדַעִינוּ כְּבָר

אֲמַאי אִית לִיה זִכְוִתָּא דְהָא קָא עֵייל לְנַפְשִׁיָּה (הוּוּ הַכְּנִיס אֶת עַצְמוֹ) לְסַפְנָתָא רַבְרָבָא, לְשׁוּבְבֵי יְהוּדָאִין (לְהַצִּיל יְהוּדִים) וְהָרִי יְדוּעַ מְאָמַר חֲז"ל "כָּל הַמְּצִיל נַפֶּשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, כָּאֵלוֹ קִיָּם עוֹלָם מְלֵא", וְאִיְהוּ קָא שְׁזַיב יְהוּדָאִין טוֹבָא! וְלַבְתַּר הִכִּי הִדְרַר לְעַבְדִּיתָּהּ. וְאַפִּילוּ לֹא חָשִׁיב לְנַפְשִׁיָּה דְעַבְד מִיָּדִי (וְלֹא חָשַׁב שְׁעֵשָׂה מְשָׁהוּ מִיָּחָד)! הָא וּדָאִי דִינְכִי גְעַצִּיל הִדְיִין לְדוּכְתָּא חֲשִׁיבָא בְּגוּן עֲדוּן!"

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְאַחַר פְּטִירְתּוֹ וְהִבְאִתּוֹ לְקַבּוּרָה בְּבֵית הַחַיִּים שֶׁל הָעִירָה. קָא אֲתַגְלִי גְעַצִּיל לְמִרָא דְאַתְרָא בְּחַלּוּמִיָּה וְאָמַר לִיה: "אֲנָא אֲתִינָא לְקִיּוּמִי לְךָ מֵאִי דְקָא בְּעִית מִינָאִי וְלֹא שְׁתַּעוּיִי לְךָ עַל מְשַׁפְּטָא דִילִי בְּבִי דִינָא רַבְרָבָא דְלַעֲלִילָא. כְּשִׁהוּעַמְדִּיתִי לְדִין קָא מְנַחוּ

לְקַמְאִי, מִתְּקִילָא רַבְרָבָא (הִנִּיחוּ בְּפָנַי מֵאֲזִנִּים גְּדוּלוֹת) וּכְפִי שְׁחַשְׁשִׁתִּי הַכֶּף הַשְּׂמַאלִית שֶׁל הָעֵבְרוֹת הִיָּתָה כְּבִדַּת מְשַׁקֵּל טְפִי מִן כְּפָא דְזִכְוִתָּא דְסַטְרָא יְמִינָא... וְאָז, מִפְּשׁ לְפָנַי שְׁנַחְרַץ הַדִּין, קָא אֲתִינָא מְאִי – שֵׁם מְרַכְבָּתָא רַבְרָבָא קְשִׁירָא לְסוּסוֹן תַּקִּיפִין וְקָא עֵיילָא (וְהִיא נִכְנָסָה) לְכַפָּא דְזִכְוִתָּא וְסוּסוֹן, וְגוּבְרִין וְנָשִׁין וְטַפְלֵי דִי הוּוּ עֲלָהּ, וְאַפִּילוּ טִינוּפָא דְהוּוּהָ עַל אוֹפְנִין (וְאַפְלוּ הַבּוֹץ שְׁהִיָּה עַל הַגְּלָגְלִים) הִטּוּ אֶת הַכֶּף לְזִכְוִתָּא. וְלַהֲדִינָא אִישְׁתַּמַּע קָלָא מְבִי דִינָא: "פְּתַחוּ שַׁעֲרֵי צְדָק לְצְדִיק!"

נִפְרַד הַנְּפִטָר מִן הַרְבּ בְּמַהֲרִית וְשָׁב לְמִקּוּמוֹ הַשְּׁמוּר, לֹא לְפָנַי שֶׁשָׁב לְקִיָּם אֶת הַבְּטָחָתוֹ לְרַב הָעִיר, כְּאָמּוּר. וּבִקֵּשׁ מֵהַרְבּ שְׁיַעֲשֵׂה לְנַשְׁמָתוֹ טוֹבָה, וּיִפְרָסֵם לְהַבָּא, כְּמָה 'מַעֲשֵׂה חֶסֶד' אֶחָד בְּעוֹלָמְנוּ שׁוּהָ בְּעוֹלָם הַבָּא.

פִּרְשָׁתָא

תרגם את המילים ושבץ אותם בתשבץ

- סְהָדָא (2) _____
- שְׁקַל (3) _____
- סְבִיר (4) _____
- אוֹרִיָּתָא (4) _____
- הָוָה (3) _____
- חֲכִימָא (3) _____

☺	☺		ב		
☺			ה	☺	☺
☺	☺		ע	☺	☺
☺			ל	☺	☺
			ת	☺	☺
☺	☺		כ		☺

לִישָׁנָא

רשם את המספר הנכון ליד התרגום

עֵשׂוּ	_____	תְּשַׁכְּחוּ	1
צָא	_____	תִּילְפוּ	2
תִּכְנֹסוּ	_____	תִּיבוּ	3
רְדוּ	_____	שְׁקִלוּ	4
עֲלוּ	_____	קוּמוּ	5
תָּנוּ	_____	פּוֹקוּ	6
קָחוּ	_____	עוֹלוּ	7
שָׁבוּ	_____	עֲבִידוּ	8
עֲמִדוּ	_____	סָקוּ	9
לָכוּ	_____	חִזּוּ	10
בּוֹאוּ	_____	חִוּתוּ	11
תִּלְמְדוּ	_____	זִילוּ	12
תִּרְאוּ	_____	הִבוּ	13
תִּמְצְאוּ	_____	אָתוּ	14

שִׁבְתָא טַבָּא

בְּהָדָא אַרִיסְטוֹן [סְעוּדָה] אֵית בִּידִיה לְקִימָא תַּלְת אַרִיסְטוֹן כִּי בְּאַרִיסְטוֹן קִמִּיתָא לָא אָכַל בְּכוּלֵי מַעְלֵי שְׁבַתָּא וְהוּא רָגוּג וּבְעֵי לְמִיכַל וְאֵית לִיה בְּהַ הַנְּאָה, [אַל

טעם שְׁנִקְרָא
סְעוּדָה ג' "שֵׁלֶשׁ
סְעוּדוֹת"

דְּאֵית לִיה מְצוּתָא דַּכּ "וְקִרְאֵת לְשַׁבַּת עֲנִי" וְכֵן בְּצַפְרָא דְּשַׁבַּתָּא בְּעֵי מַדְעֵתִיה לְמִיכַל, אַךְ בְּאַרִיסְטוֹן תַּלִּיתָאֵי דְּאֵי מִנְפָּשִׂיה לָא בְּעֵי לְמִיכַל וְהוּא אָכִיל לְשֵׁם שְׁמִיָּא, גַּלִּי לִיה לְכֹלָא דְּאַף תִּרִי אַרִיסְטוֹן הָוִי לְשֵׁם שְׁמִיָּא, מְשוּם הַכִּי אַרִיסְטוֹן תַּלִּיתָאֵי קִרִּינָן לָהּ

"שֵׁלֶשׁ סְעוּדוֹת".

גִּירָסָא

בְּחַר אֶת הַתְּרַגּוּם הַנָּכוֹן

צְלוּתָא צְלוּתִית תְּפֻלָּה אֵין צְלוּי

בְּתַר אַחַר שְׁתֵּימ בְּשָׁר בְּתוֹר

לְהוֹן לְהֵם לְנוּ לְכֵם אוֹלָם

קוּשְׁטָא קִשׁוּט תְּכַשִּׁיט חַתוּל אַמַּת

אֵיתָא אוּטִי אֶפְשָׁר יִשְׁנָה חַתוּם

מִימּוֹרָא

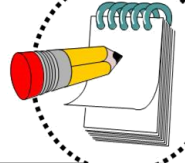

מִיִּלּוֹת מִפְתַּח הַמוֹפְיָעִים הַרְבֵּה בְּגִמְרָא

מִתְקִיף לָהּ

הַגְּמָרָא מְשַׁתְּמָשֶׁת בְּמַלִּים אֵלוֹ
כְּשֶׁאֱמֹרָא אֶחָד תִּרְצֵ קְשִׁיָּה,
וְהָאֱמֹרָא הַשְּׁנִי לֹא מְקַבֵּל אוֹתָהּ
בְּדַעְתּוֹ וּמִתְקִיף בְּשִׂאלָה.
לְדַגְמָא: הַמְטוּסִים שָׁבוּ לְאַחַר
שֶׁהַמְחַבְּלִים שָׁגְרוּ אֶת הַטִּילִים

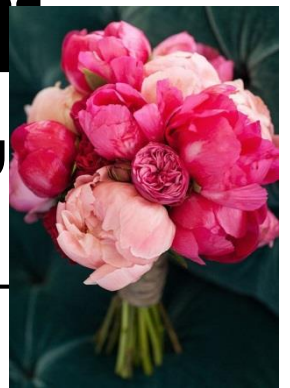
תִּירְגוּמָא

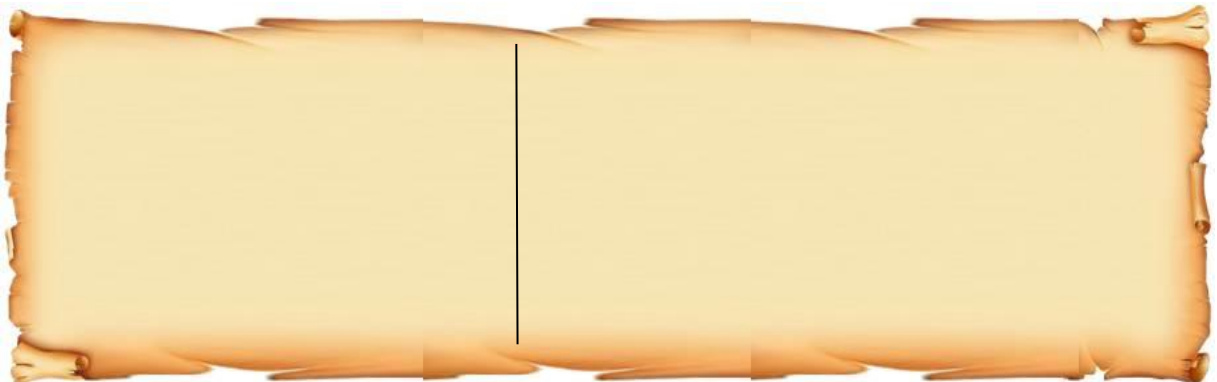
כָּתוּב אֶת הַמִּלָּה הַנְּכוֹנָה מִהַפְּסוּק

טוּשְׁנָה

עַל שֵׁם מָה?

הַתְּשׁוּבָה
בְּתְרַגּוּם אוֹנְקְלוּס
פְּרֻק ח' פְּסוּק ד'

שם התלמיד _____ ני"ו

סג'1   סג'2   סד'1   סד'2   סה'
סו'

□ מילאתי את התלוש על פי "תקנון פתגמין"